

Гюльхан Юлія

ГЛОБАЛІЗАЦІЯ І ТРАНСФОРМАЦІЯ ІДЕНТИЧНОСТЕЙ ТА МЕНТАЛЬНОСТЕЙ

Погляд на сучасні процеси в термінах глобалізації дає змогу стверджувати, що глобалізаційні зміни впливають не тільки на розвиток різних сфер сучасних суспільств, але на трансформацію ідентичностей та ментальностей. На відміну від класичного змісту поняття глобалізації, яке стосується економічного та географічного сенсу, сучасний зміст поняття глобалізації більше наголошує на ідеї близькості людей, на їхньому відчутті існування в поділеному, але спільному соціальному просторі. Глобалізаційні цінності – це певний орієнтир, завдяки якому людина набуває віри в свої можливості щодо поліпшення умов життя та поширення ліберальних цінностей.

В глобалізаційному світі модель національної держави з національною ідентичністю та ментальністю зазнає наступ з боку обмежень культурних і етнічних структур. Можна погодитися з Б. Баді в тому, що «ідея сучасного міжнародного порядку йде після побудови держави, а не передує їй, визначається наслідками, а не причинами. Як продукт, а не продуцент держави, міжнародна система відчуває, відповідно, в своїй конфігурації та в своїх можливостях поразки й кризи, що вражають державну модель» [1, с. 122]. Але глобалізаційні зміни не знищують національні ідентичності, ментальності, традицій, швидше трансформують і в певних умовах активізують як ресурс,

опера та підтримка для проведення різноманітних стратегічних напрямків розвитку.

Ціннісно-культурна специфіка української моделі сучасного суспільного розвитку супроводжується суперечливим та амбівалентним характером ціннісної ментальності населення України, спробами відтворення етнонаціональних домодерних традицій, складним процесом формування нової економічної та політичної культури населення України, яка значною мірою залежить від історичного досвіду, традицій, укорінених у минулому стереотипів і настанов, тобто складових національної ментальності, які повільно піддаються змінам. Трансформаційному періоду розвитку українського суспільства властиве співіснування колишніх і нових суспільних інституцій, соціальних норм, традицій, настанов, мотивацій, ціннісних орієнтацій. Ціннісні орієнтації, що розглядаються як структурні складові ментальних та етнічних феноменів, є найважливішим компонентом індивідуальної організації людини, його морально-психологічної та інтелектуальної діяльності. Це той важливий компонент структури особистості, який являє собою «вісь» свідомості, навколо якої обертаються помисли і почуття людини і з точки зору якої вирішується багато життєвих питань.

Процес справжньої самоідентифікації людини в умовах глобалізації вимагає повноцінної, а не обмеженої системи координат. Справжня самоідентифікація людини – це повний обсяг національно-культурно-релігійних ознак, історичного досвіду і системи цінностей, які формувалися впродовж століть. Іншими словами, це – визнання спадщини минулого в повному

обсязі, а також оцінка сьогодення і спроба визначити перспективи на майбутнє в причинно-наслідкового зв'язку з минулим. Людина вступає в найрізноманітніші відносини з суспільством, його структурами. Але це розмаїття не означає якоїсь «розпорошеності», «розкиданості» індивіда, вимушеного реагувати з нескінченними модифікаціями на динамічне середовище. Він має відносно стійку ментальну цілісність, яка дає можливість особистості зберегти свою визначеність і пронести її крізь усе життя. Специфічні закономірності проглядаються і в духовній самодіяльності особистості, в законах формування її соціокультурного поля, того «духовно особливого», що не дозволяє їй розчинитися в духовному хаосі суспільства. Йдеться про взаємодію глибинно-психічних установок суспільства і людини і їх взаємоформіруемості. Самоздійснення людини через створення свого власного духовного світу, залежного тільки від власного пошуку цінностей, являє собою складний і багатоетапний процес, складовою частиною якого є трансляція власних переживань і переклад їх на мову особистісних смислів і значень.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Мартен Домінік. Метаморфози світу. К.: Вид. дім «КМ Академія», 2005. 301 с.